

متن ادبی

سه دوست عمیب

یکی بود، یکی نبود. در یک جنگل سرسبز و زیبا، یک کفشدوزک بود که خال نداشت، یک شاپرک بود که بال نداشت و یک جیرجیرک بود که حال نداشت.

یک روز، کفشدوزک بی خال و شاپرک بی بال و جیرجیرک بی حال به هم رسیدند. از احوال هم پرسیدند. حرفی زدند و حرفی شنیدند.

کفشدوزک گفت: «چه حالی، چه احوالی؟ یک کفشدوزک بی خال به چه دردی می خورد؟» شاپرک آهی کشید و گفت: «پس من چه بگویم؟ یک شاپرک بی بال چه فایده ای دارد؟» جیرجیرک هم خمیازه ای کشید و گفت: «من از هر دوی شما بیچاره ترم، چون اصلاً حال و حوصله ای هیچ کاری را ندارم.»

آن وقت هر سه تا دوست نشستند و به حال و روز هم گریه کردند. بعد هم تصمیم گرفتند سر به کوه و بیابان بگذارند تا دیگر کسی آن ها را نبیند.

هر سه راه افتادند. رفتند و رفتند تا به بیابان رسیدند. گوشه ای نشستند و غصه خوردند. کم کم هوا تاریک شد و شب آمد. ناگهان شاپرک از جا پرید. چون با شاخک هایش، صدای گریه ای شنید. فریاد زد: «آهای، کیه که گریه می کند؟»

مورچه ی سیاه کوچولویی از راه رسید و گفت: «منم که گریه می کنم، چون که مادرم را گم کرده ام.» شاپرک گفت: «تو کجا؟ اینجا کجا؟ مادرت رفته کجا؟»

مورچه کوچولو گفت: «مادرم رفته به دنبال غذا. او^۱ مرا روی گلبرگ گل سرخ نشانده بود تا توی تاریکی پیدايم کند. اما باد آمد و گلبرگ را با خودش بُرد.

حالا دیگر مادرم نمی تواند مرا ببیند.»

کفشدوزک فکری کرد و گفت: «بیا بنشین روی پشت من. رنگ من هم مثل گلبرگ گل سرخ است. مادرت مرا می بیند و به سراغت می آید.»

مورچه کوچولو خوشحال شد ولی هنوز مدتی نگذشته بود که او زار و زار گریه کرد و گفت: «من مادرم را می‌خواهم!»

جیرجیرک گفت: «چشم‌هایت را ببند تا من برایت آواز قشنگی بخوانم و تو بخوابی.»

بعد هم شروع کرد به جیرجیر کردن و مورچه کوچولو خوابش بُرد.

مدتی دیگر گذشت. دوباره شاپرک از جا پرید. چون که با شاخک‌هایش صدایی شنید. این صدا، صدای مورچه خانم بود که بچه‌اش را صدا می‌کرد.

شاپرک داد کشید: «مورچه خانم بیایید این طرف! بچه‌ی شما اینجاست.»

مورچه خانم صدای شاپرک را شنید و بعد که خوب نگاه کرد رنگ قرمز کفشدوزک را دید. خیال کرد که گلبرگ گل سرخ است. دوید و دوید تا به او رسید. بچه‌اش را بغل کرد و بوسید. مورچه کوچولو، کفشدوزک را به مادرش نشان داد و گفت: «بین مامان، درست رنگ گلبرگ گل سرخ است!»

مورچه خانم که تازه متوجه رنگ کفشدوزک شد، گفت: «چه رنگ قشنگی دارید! راستی، اگر شما نبودید، من چطور بچه‌ام را پیدا می‌کردم؟»

مورچه کوچولو جیرجیرک را هم به مادرش نشان داد و گفت: «او^۲ برایم لالایی خواند تا خوابم بُرد.»

سپس مورچه کوچولو شاپرک را به مادرش نشان داد و گفت: «او^۳ هم با شاخک‌هایش گریه‌ی مرا شنید و صدایم زد.»

مورچه خانم از هر سه دوست قصه‌ی ما تشکر کرد و دست بچه‌اش را گرفت و رفت.

کفشدوزک و شاپرک و جیرجیرک به هم نگاه کردند و خندیدند.

کفشدوزک گفت: «پس یک کفشدوزک بی‌خال هم به درد کارهایی می‌خورد!»

شاپرک گفت: «یک شاپرک بی‌بال هم فایده‌هایی دارد!»

جیرجیرک هم گفت: «یک جیرجیرک بی‌حال هم اصلاً بیچاره نیست!»

آن وقت هر سه تا دوست، با یک دنیا امید و خوشحالی به راه افتادند. راهی را که آمده بودند برگشتند. به جنگل و دوستانشان رسیدند و تصمیم گرفتند قدر داشته‌هایشان را بدانند و زندگی خوب و خوش و تازه‌ای را شروع کردند.

پرسشنامه ؟

۱- چه حشراتی در داستان بودند؟ (۴ مورد)

.....

۲- چرا سه دوست تصمیم گرفتند سر به کوه و بیابان بگذارند؟

.....

.....

۳- جملات زیر را به ترتیبی که در داستان اتفاق افتاده، شماره گذاری کنید.

الف) کفشدوزک گفت: «بیا بشین روی پشت من، رنگ من مثل گلبرگ گل سرخ است.» ☐

ب) شاپرک داد کشید: «مورچه خانم بیاید این طرف! بچه‌ی شما اینجاست.» ☐

پ) آن وقت هر سه راه افتادند. رفتند و رفتند تا به بیابان رسیدند. ☐

ت) مورچه کوچولو گفت: «منم که گریه می‌کنم چون مادرم را گم کرده‌ام.» ☐

۴- وقتی سه دوست به بیابان رسیدند، چه کردند؟

(۱) خوابیدند. (۲) گوشه‌ای نشستند و غصه خوردند.

(۳) کمی غذا خوردند. (۴) خوشحال به راهشان ادامه دادند.

۵- مادر مورچه کوچولو برای چه او را تنها گذاشته بود؟

.....

۶- مادر مورچه کوچولو، او را کجا نشانده بود و چه اتفاقی افتاد که مورچه کوچولو گم شد؟

.....

.....

۷- چه کسی و چگونه مورچه کوچولو را پیدا کرد؟

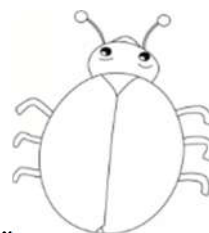
.....

۸- تصاویر زیر متعلق به دو تا شخصیت‌های داستان است. ابتدا تصاویر را کامل کرده و سپس نام هر

یک را در جای خالی بنویسید.

(ب)

(الف)

۹- با توجه به متن داستان، هر یک از واژه‌های مشخص شده در داستان بیانگر چه کسانی هستند؟

(پ) او ۳:

(ب) او ۲:

(الف) او ۱:

۱۰- چرا مورچه خانم از هر سه دوست تشکر کرد؟ (توضیح دهید هر کدام چگونه به مورچه کوچولو

کمک کردند؟)

.....

۱۱- چه اتفاقی افتاد که هر سه دوست از راهی که آمده بودند، بازگشته و نزد دوستانشان به جنگل برگشتند؟

.....

۱۲- در انتهای داستان سه دوست قصه‌ی ما چه تصمیمی گرفتند؟

.....

.....

متن اطلاعاتی

پدیده‌ی جزر و مد

جزر و مد یا کشند یکی از شگفت‌انگیزترین و منحصر به فردترین پدیده‌های طبیعی در کره‌ی زمین است که به تغییرات منظم در سطح آب دریاها و اقیانوس‌ها اشاره دارد. این تغییرات به صورت روزانه رخ می‌دهند و تأثیر زیادی روی ساحل، دریا و حتی فعالیت‌های انسانی دارند.

جزر و مد به واسطه‌ی نیروی جاذبه‌ی ماه و خورشید و همچنین چرخش زمین ایجاد می‌شود. جزر یا (فرو کشند)، پدیده‌ای است که در آن سطح آب دریا به پایین‌ترین حالت ممکن می‌رسد و در صورت وقوع مد (برکشند)، سطح آب به بالاترین حد می‌رسد.

عوامل موثر در جزر و مد عبارتند از:

(۱) نیروی جاذبه‌ی ماه و خورشید، که البته مهم‌ترین عامل ایجاد جزر و مد می‌باشد. نیروی جاذبه‌ی ماه تأثیر بیشتری نسبت به نیروی جاذبه‌ی خورشید دارد و آن هم به دلیل فاصله‌ی کمتر ماه تا زمین است.

(۲) چرخش زمین به دور خود که باعث می‌شود هر ۲۴ ساعت، دوبار جزر و مد روی دهد.

(۳) موقعیت جغرافیایی یک منطقه بر شدت و نوع جزر و مد

تأثیر زیادی دارد، به طور مثال سواحل نزدیک خط استوا معمولاً جزر و مد کمتری دارند، در حالی که سواحل نزدیک به قطب‌ها ممکن است جزر و مد بیشتری را تجربه کنند.

(۴) شکل و عمق سواحل نیز بر جزر و مد تأثیر می گذارد.

(۵) پنجمین و آخرین عامل مؤثر روی جزر و مد آب‌ها، شرایط جوی و جغرافیایی است. مثلاً در زمان

توفان ممکن است آب، بیشتر از حد معمول بالا بیاید و بالعکس.

انواع جزر و مد:

(۱) نوع اول: در این نوع، آب دریا دوبار در هر شبانه‌روز، بالا و پایین می‌رود. مانند سواحل اقیانوس

اطلس.

(۲) نوع دوم: در این نوع، سطح آب دریا تنها یک‌بار در طول یک روز بالا و پایین می‌رود. مانند سواحل

خلیج مکزیک و قسمت‌هایی از اقیانوس آرام.

پرسشنامه ؟

۱۳- نام دیگر جزر و مد چیست و به چه تغییراتی اشاره دارد؟

.....

۱۴- جزر و مد به واسطه‌ی چه نیروهایی ایجاد می‌شود؟

.....

۱۵- با توجه به متن اطلاعاتی، نام دیگر هر یک از واژه‌های زیر را نوشته و توضیح دهید.

الف) جزر یا (.....)،

ب) در صورت وقوع مد یا (.....)،

۱۶- عوامل مؤثر در جزر و مد را نام ببرید. (۴ مورد)

.....

.....

۱۷- جاهای خالی را با توجه به متن، کامل کنید.

الف) مهم‌ترین عامل ایجاد جزر و مد می‌باشد.

ب) سواحل نزدیک به معمولاً جزر و مد کمتری دارند.

۱۸- در اثر چرخش زمین به دور خود هر ساعت، بار جزر و مد روی می‌دهد.

(۲) ۲۴ ساعت - ۲ بار

(۱) ۱۲ ساعت - ۲ بار

(۴) ۱۲ ساعت - ۱ بار

(۳) ۲۴ ساعت - ۱ بار

۱۹- جملات درست را با علامت ✓ و جملات نادرست را با علامت ✗ مشخص کنید.

الف) تغییرات ایجاد شده در پدیده‌ی جزر و مد، به صورت هفتگی رخ می‌دهند.

ب) جزر و مد تأثیر زیادی روی دریا، ساحل و فعالیت‌های انسانی دارد.

پ) در زمان توفان ممکن است آب، بیشتر از حد معمول بالا بیاید و بالعکس.

۲۰- تفاوت جزر و مد نوع اول و نوع دوم چیست؟

.....

.....

.....

۲۱- هر یک از انواع جزر و مد را به سواحل مربوط به آن وصل کنید.

• الف) نوع اول	• (۱) خلیج مکزیک
• ب) نوع دوم	• (۲) اقیانوس اطلس
	• (۳) بخش‌هایی از اقیانوس آرام

۲۲- چرا نیروی جاذبه‌ی ماه در پدیده‌ی جزر و مد، تأثیر بیشتری نسبت به خورشید دارد؟

.....